

زهرا محمدی بید^{۱*}، عباس محمدی^۲، سیما زنگنه^۳

*۱- دانشجوی کارشناسی ارشد بیماری شناسی گیاهی، گروه گیاهپزشکی، دانشگاه بیرجند

۲- دانشیار، گروه گیاهپزشکی، دانشگاه بیرجند

۳- مربی پژوهشی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، ایران

قارچ‌های میکوریزا نقش مهمی در بقا و بهبود رشد گیاهان در شرایط نامساعد داشته و می‌توان از آن‌ها جهت احیاء مراتع استفاده کرد. تحقیق حاضر، بررسی مطالعات انجام شده در کشور، جهت کمک به انتخاب گونه‌های مناسب میکوریزا جهت تهیه کود زیستی است. طبق نتایج، جنس‌های *Glomus*، *Funneliformis* و *Acaulospora* به ترتیب بیشترین تنوع گونه، و گونه‌ی *F. geosporus* بیشترین پراکندگی را در مراتع بررسی شده داشته و این گونه می‌تواند گزینه مناسبی جهت استفاده در احیاء مراتع باشد.

خشکسالی ممتد و کم توجهی به مسائل محیط زیستی، سبب افزایش بیابانزایی شده است. قارچ‌های میکوریزا از جمله ابزارهای طبیعی جهت حفظ و گسترش پوشش گیاهی هستند، زیرا همزیستی قارچ با ریشه گیاه سبب افزایش جذب آب و عناصر غذایی، افزایش رشد، و افزایش تحمل به شرایط نامساعد محیطی می‌شود. جهت استفاده از این ابزار طبیعی برای احیاء مراتع، اطلاع از قارچ‌های سازگار با شرایط طبیعی هر منطقه بسیار مهم است. تحقیق حاضر با تجمیع و تحلیل مطالعات انجام شده در نقاط مختلف کشور، به انتخاب گونه‌های مناسب‌تر جهت تهیه کود زیستی کمک می‌کند.

از ابتدای تیرماه تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۰، با مطالعه کتب، مجلات و مقالات مربوطه در سایت-های معتبر، تحقیقات انجام شده در این زمینه بررسی شد. نهایتاً با تطابق نتایج این تحقیقات با یکدیگر، به تحلیل و نتیجه‌گیری از آن‌ها پرداخته شد.

نتایج این مطالعه نشان داد که جنس *Glomus* با ۱۹ گونه دارای بیشترین تنوع گونه در مراتع ایران است. جنس‌های *Funneliformis* و *Acaulospora* هر کدام با ۸ گونه در رتبه بعد قرار دارند *Rhizophagus*، *Gigaspora*، *Claroideoglomus*، *Diversispora*، *Scutellospora*، *Archaeospora*، *Entrophospora*، *Dominikia*، *Paraglomus*، *Pacispora*، *Racocetra*، *Septoglomus* دیگر جنس‌های گزارش شده از مناطق مختلف به ترتیب تعداد گونه هستند. گونه‌های *F. geosporus*، *F. mosseae*، *Rh. constrictum*، *C. etunicatum*، *Rh. aggregatus*، *Rh. fasciculatus*، *Rh. intraradices*، *Par. deserticola*، *G. occultum*، *C. claroideum*، *Rh. rubiforme*، *G. microcarpum*، *Rh. clarus*، *F. caesaris*، *Rh. diaphanus* به ترتیب فراوانی بالاتری دارند و از ذکر گونه‌های با فراوانی کمتر صرف نظر شده است.

Mycorrhiza fungi play an important role in the survival and growth of plants in adverse conditions and can be used to regenerate pastures. The present study is a review of studies conducted in the country to help select suitable mycorrhiza species for biofertilizer preparation. According to the results, the genera *Glomus*، *Funneliformis* and *Acaulospora* have the highest species diversity, and *F. geosporus* species have the highest distribution in the studied rangelands, and this species can be a suitable option for use in rangeland restoration.

Karimi, F., Zangeneh, s., Yousefzadi, M., Zare Maivan, H., 2006. Recognition of arbuscular-mycorrhiza fungi (AMF) and root colonization percentage in Kharturan Biospher Reserve. Environmental Sciences. 3(10): 83-88.
 Mirzaei, J., Dostcami, S. and Moradi, M., 2017. Identification of arbuscular mycorrhizal fungi associated with plant species in the Manesht and Ghalarang protected area. Journal of Forest and Wood Products, 70(4): 549-557.